

**RINGKASAN SENARAI
MAKANAN DAN MINUMAN
YANG **BOLEH DIJUAL** DAN
DILARANG DIJUAL DI
KANTIN SEKOLAH**
Sebagai Panduan Kepada Guru &
Pengusaha Kantin

Pengenalan:

Tujuan Ringkasan Senarai makanan dan minuman yang boleh dijual ini adalah untuk:

Memberi pilihan kepada sekolah dalam menyediakan akses kepada pelbagai pilihan makanan dan minuman yang sihat di sekolah

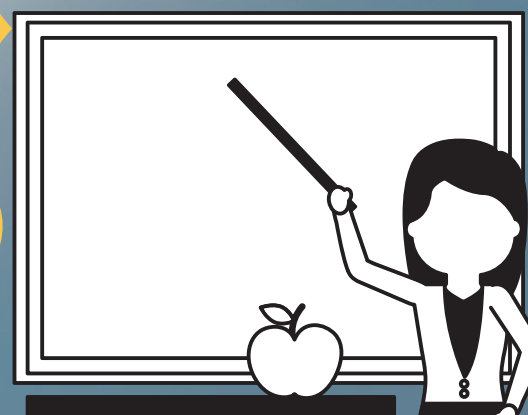
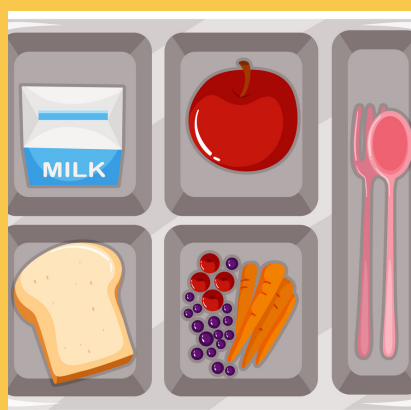
Siapa yang perlu ambil tahu?

✓ **Pengusaha kantin/Pengendali** makanan yang menyediakan hidangan kepada murid sama ada semasa penjualan makanan dan minuman di kantin sekolah atau sempena aktiviti-aktiviti tertentu seperti karnival, sukan dan sebagainya.

✓ **Pihak sekolah dan Guru** sebagai panduan dalam memantau penjualan makanan dan minuman di kantin sekolah serta dalam mewujudkan persekitaran sihat di sekolah.

✓ **Boleh diaplikasikan dalam semua situasi** iaitu penjualan makanan di kantin sekolah mahupun sempena aktiviti-aktiviti sekolah yang lain yang melibatkan penyediaan serta penjualan makanan kepada murid.

✓ Diaplikasikan juga kepada **pengusaha koperasi** sekolah.

Terdapat **220** Jenis Makanan yang boleh dijual di sekolah

Kategori Makanan

Kategori	Jenis Makanan	JUMLAH
Nasi	Nasi putih, bubur nasi, nasi lemak, nasi ayam, nasi berlauk, lontong, pulut kuning	14
Mi/ bihun/ kuetiau Mi wantan, mi sup, loh shi fun sup, yee mee ladna, laksa, bihun goreng putih	Mi/ bihun/ kuetiau Mi wantan, mi sup, loh shi fun sup, yee mee ladna, laksa, bihun goreng putih	34
Lauk-pauk	Ikan masak ampap, ikan sambal tumis, ayam masak sup, ayam goreng, telur masak kurma, tempe masak sambal	67
Sayur-sayuran	Sayur campur, sup sayur, dalca sayur	9
Roti	Tosai, roti goreng inti sambal bilis, bun kacang merah, roti benjo, sandwic telur	19
Kuih-muih	Cucur sayur, keledak goreng, cakoi, keropok lekor goreng, pau kaya	41
Buah-buahan	Betik, epal merah/ hijau, limau manis, pisang, tembikai	22
Bijirin sarapan	Emping jagung (beserta susu), oatmeal (beserta susu)	2
Kudapan/ snek	Kismis, jagung rebus, kacang pis goreng	7
Biskut	Biskut Marie, biskut kraker	5
JUMLAH KESELURUHAN		220

Terdapat **18** Jenis Minuman yang boleh dijual di sekolah

Kategori Minuman Dibancuh

Senarai Minuman	Berat (g)	Kalori (kcal)
Minuman susu bercoklat (contoh: <i>Milo, Vico, Ovaltine</i>)	250	140
Minuman bermalta Contoh horlicks	250	140
Air perahan Limau	250	25
Susu Rendah Lemak (dibancuh menggunakan susu tanpa gula tepung)	250	110
Susu penuh krim (dibancuh menggunakan susu tanpa gula)	250	150
Air barli	250	130
Air soya	250	140
Jus buah-buahan	300	70
Jus lobak merah	300	60
Air kelapa	250	20
Air cincau	250	110

1

Bagi minuman jenis **JUS Buah** yang dibancuh dilarang menambahkan pewarna/ perisa bagi menambah warna pada jus buah tersebut

2

Elakkan penggunaan susu pekat manis dalam minuman yang dibancuh seperti minuman bercoklat
Sebaliknya ganti susu rendah lemak

Terdapat **18** Jenis Minuman yang boleh dijual di sekolah

Kategori Minuman Sedia diminum

Senarai Minuman	Berat (g)	Kalori (kcal)
Air mineral	250	0
Susu Soya	250	160
Yogurt	150	100
Susu Segar	250	160
Susu UHT	250	180
Susu berkultur kurang gula	150	80

Pilih Minuman yang dilabel dengan rendah kandungan gula atau tanpa gula tambahan

Pelbagaikan Menu berkhasiat yang dijual bagi memenuhi keperluan saranan seharian kanak-kanak

Makanan dan Minuman yang dijual perlu mengikut **saiz hidangan** yang telah dicadangkan

Pelbagaikan Menu setiap hari supaya setiap hidangan menu **seimbang, sederhana dan pelbagai** mengikut konsep dalam Piramid Makanan Malaysia 2020

Gabungkan **5 kumpulan** makanan yang terdapat dalam piramid makanan Malaysia merangkumi sumber karbohidrat, protein, lemak, sayur-sayuran dan buah-buahan

Hidangkan dalam bentuk yang pelbagai untuk menarik minat makan makanan yang sihat dan berkhasiat terutamanya dari hidangan sayur dan buah

Pelbagaikan snek yang lebih sihat untuk dijual seperti biskut, buah-buahan serta kekacang berbanding snek tidak sihat seperti makanan segera dan makanan terproses.

SNEK TIDAK SIHAT dilarang dijual di sekolah sama ada di kantin atau semasa apa-apa aktiviti yang dijalankan seperti karnival sukan dan sebagainya.

Menyediakan atau Menjual **air kosong** di sekolah.

Contoh Saiz Hidangan yang Dicadangkan Dijual di Sekolah

Pengusaha kantin/pengendali kantin sekolah perlu menyediakan hidangan makanan dan minuman yang dijual mengikut SAIZ HIDANGAN yang telah dicadangkan. **Pihak sekolah** perlu memantau dalam memastikan **Garis Panduan Penjualan Makanan dan Minuman** di patuhi oleh pengusaha kantin

Contoh Saiz Hidangan Menu Utama

Satu Set Nasi berlauk

kategori Nasi

2 senduk nasi

4 sudu makan sayur

1 ketul ayam

Cadangan nasi putih berlauk ini sebagai contoh hidangan sahaja. Namun hidangan lauk dan sayur boleh dipelbagaikan mengikut kegemaran murid seperti ayam masak merah, masak kicap dan sayur campur / sup sayur

Contoh Saiz Hidangan yang Dicapangkan Dijual di Sekolah

Contoh Saiz Hidangan Menu Utama

Satu Set Soto

kategori Nasi

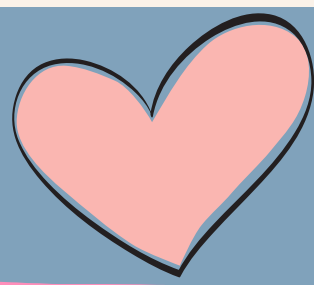
1 biji telur rebus

sayur

8 kiub nasi impit

Contoh Saiz Hidangan Menu Utama

NASI LEMAK : 300 kalori

Nasi : 1 cawan (2 senduk)
Kuah Sambal: 1 sudu makan
Telur Rebus: ½ biji
Timun: 2 hiris

kategori Nasi

NASI GORENG : 260 kalori

Nasi : 1 cawan (2 senduk)
Hirisan Ayam : 1 sudu makan
Sayur Campur : 1 sudu makan

NASI AYAM : 330 kalori

Nasi ayam : 1 cawan (2 senduk)
Ayam : 1 ketul
Timun : 2 keping hiris halus
Sup : 1 mangkuk kecil

SOTO: 100 kalori

Nasi impit : 8 biji
kuah sup : 1 mangkuk kecil
Ayam carik : 1 sudu makan
Daun sup : 1 sudu teh
Taugeh : 1 sudu makan
Kacang tanah : 1 sudu teh

Nasi:

Pelbagai jenis hidangan nasi dibenarkan dijual dengan syarat: Dijual mengikut sukatan hidangan yang ditetapkan
Setiap hidangan hendaklah mengandungi sekurang-kurangnya satu jenis sayuran
Dimasak tanpa serbuk perasa

Contoh Saiz Hidangan yang Dicapangkan Dijual di Sekolah

Contoh Saiz Hidangan Menu Utama

kategori Mi /Bihun
/Pasta

1 biji telur rebus

Timun

2 senduk mi goreng

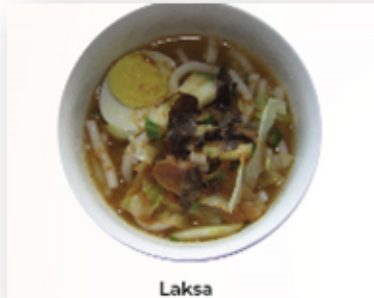
Contoh Saiz Hidangan Menu Utama

kategori Mi /Bihun /Pasta

Contoh jualan hidangan di sekolah

Bihun Sup

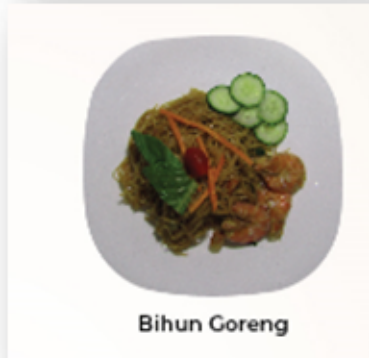
Laksa

Pasta /spageti

Mee Kari

Bihun Goreng

Mee Goreng

Pelbagaikan jenis
masakan berasaskan ni,
bihun, pasta, keoy teow

Mi/bihun/keutiau/pasta: Pelbagai jenis hidangan mi/bihun/keutiau /pasta dibenarkan dijual dengan syarat:

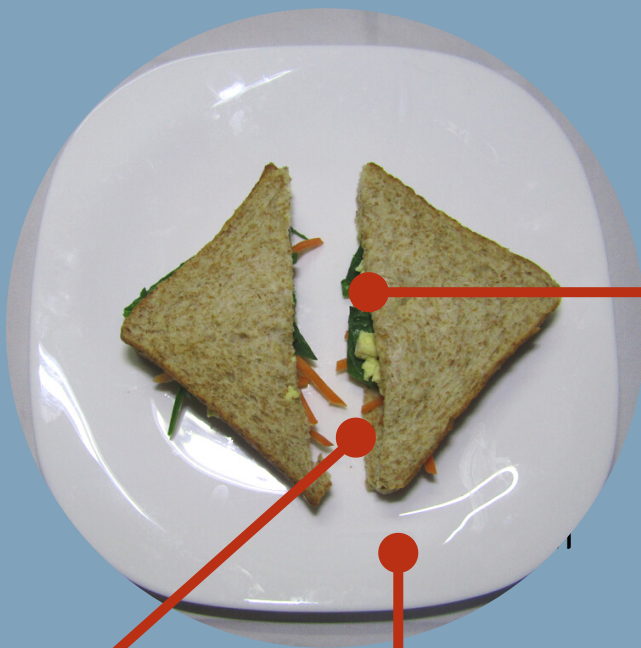
- 1: Dijual mengikut sukatan hidangan yang dicadangkan
2. Setiap hidangan hendaklah mengandungi sekurang-kurangnya satu jenis sayur
3. Masukkan sekurang-kurangnya satu jenis sumber protein seperti telur, ayam dan daging
4. Gunakan minyak yang sedikit untuk menumis
5. Jika kuah berasaskan santan kurangkan/cairkan santan atau gantikan dengan susu rendah lemak
6. Jika kuah berasaskan sup elakkan penggunaan MSG atau serbuk perasa.

Contoh Saiz Hidangan yang Dicapangkan Dijual di Sekolah

Contoh Saiz Hidangan Menu Utama

kategori Roti

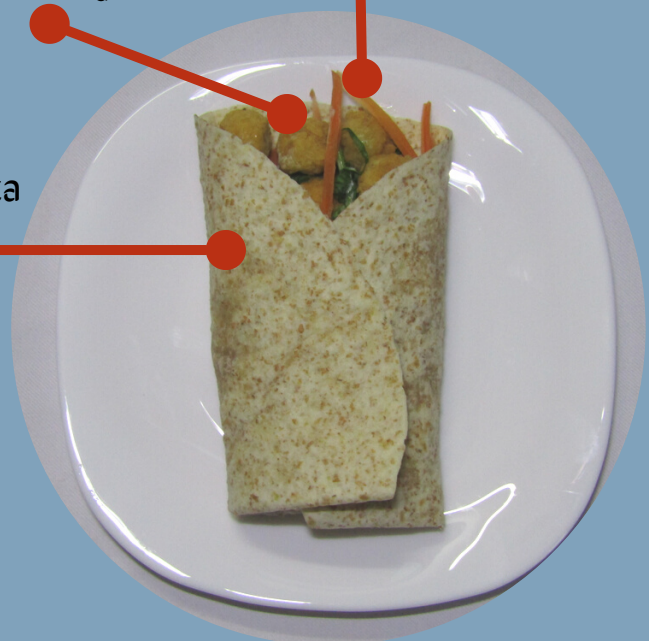
1 biji telur hancur

2 keping roti

1 keping roti pita

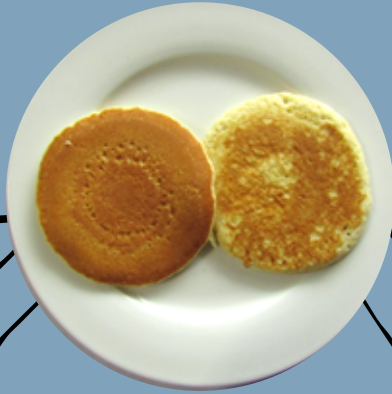
salad/timun/tomato/
salad

Isi ayam

Contoh Saiz Hidangan Menu Utama

kategori Roti

Lemping
2 keping:
:120 kalori

Roti Pita telur
1 keping
:280 kalori

French Toast
2 keping
: 160 kalori

Roti Benjo
1 biji
: 250 kalori

Roti Canai dan
kuah dhal 1
keping
: 400 kalori

Bun Kacang Merah
1 biji (60g)
:210 kalori

Roti juga sumber karbohidrat bagi membekalkan tenaga. Sediakan juga hidangan roti dengan menggabungkan sumber protein dan sayur seperti sandwich dan roti pita. Sebaiknya pilih roti dari sumber bijirin penuh

Contoh Saiz Hidangan yang Dicapadangkan Dijual di Sekolah

Contoh Saiz Hidangan SNEK

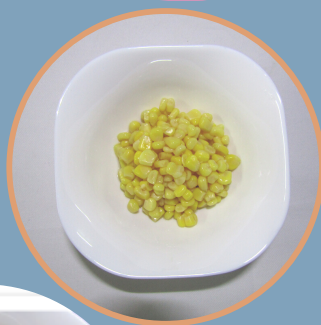
BISKUT

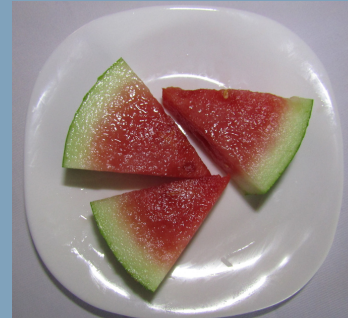
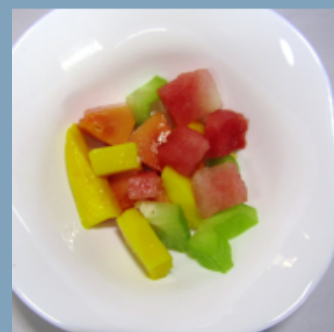
BIJIRIN SARAPAN

**KUIH MUIH/
JAGUNG REBUS/KEACANG**

BUAH

Contoh Sukatan Isi Rumah

A

B

C

Saiz Pinggan

A: Pinggan Dewasa

Saiz=25.5 cm

B: Pinggan Kanak-kanak

(Nasi lemak/berlauk/makanan yang digoreng)

Saiz=22.5 cm

C: Piring kuih

Saiz=13 cm

A

B

Saiz Mangkuk

A: Mangkuk Besar

Saiz=15 cm

Untuk hidangan berasaskan kuah seperti bihun sup, laksa dan sebagainya

B: Mangkuk Sederhana

=13.5 cm

Untuk hidangan bijirin sarapan pagi

C

D

C: Mangkuk sederhana kecil

Saiz=11 cm

Untuk sajian nasi/kekacang

D: Mangkuk kecil

Saiz=9 cm

Untuk sajian sup seperti sup nasi ayam/kuah roti canai dan sebagainya

Pastikan saiz hidangan yang disediakan menggunakan saiz sukatan isi rumah/saiz sajian yang betul bagi mengelakkan pengambilan kalori yang berlebihan

Contoh Sukatan Isi Rumah

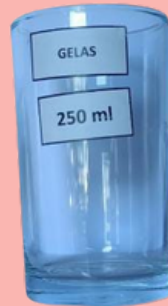
A

B

C

Saiz cawan/gelas

A: Pinggan Dewasa

Saiz=25.5 cm

B: Pinggan Kanak-kanak

(Nasi lemak/berlauk/makanan yang digoreng)

Saiz=22.5 cm

C: Piring kuih

Saiz=13 cm

A

B

Saiz Senduk/sudu

A: Senduk Nasi

Saiz=50gm

Untuk hidangan/sajian berasaskan nasi/mee/bihun/keoy teow/pasta

B: Senduk sup

=80ml

Untuk hidangan berasaskan kuah

C

D

E

C:Sudu cina

Saiz=20 ml

D:Sudu makan

Saiz=15ml

E: Sudu teh

Saiz=5ml

Pastikan saiz hidangan yang disediakan menggunakan saiz sukatan isi rumah/saiz sajian yang betul bagi mengelakkan pengambilan kalori yang berlebihan

Tips Pengubahsuaian Resepi Sihat

Bagi Minuman Jenis Jus Buah yang dijual **DILARANG** menambah pewarna tambahan bagi menambah warna pada jus tersebut. ELAKKAN juga penggunaan gula tambahan berlebihan dalam Jus buah

ELAKKAN penggunaan susu pekat manis pada minuman yang dibancuh seperti minuman bercoklat/bermalta. Sebaliknya digalakkan menggunakan susu rendah lemak UHT atau susu tepung

Kurangkan penggunaan garam serta serbuk penambah perasa dalam makanan seperti MSG sebaliknya gantikan dengan perasa semula jadi seperti rempah ratus, limau dan sebagainya.

Sediakan hidangan yang lebih sihat yang kurang kandungan lemak dan minyak dengan menggunakan kaedah memasak seperti kukus, panggang dan bakar

Tips Pengubahsuaian Resepi Sihat

Pilih bahan memasak yang lebih sihat seperti berikut:

BAHAN MASAKAN	GANTIAN LEBIH SIHAT
Santan	Susu rendah lemak Susu skim Santan yang dicairkan Yogurt rendah lemak
Susu Pekat Manis	Susu Rendah Lemak Susu Skim Susu tepung
Gula	Buah-buahan segar Buah-buahan kering Bawang besar Serai Jintan manis Kulit kayu manis
Sos , garam dan serbuk perasa	Halia Bawang putih Herba (daun sup daun bawang , lada) Rempah ratus
Roti putih	Roti mil penuh (<i>wholegrain, wholemeal, multigrain</i>)
Beras putih	Beras perang <i>Parboiled rice</i> <i>Basmathi rice</i>

13 SENARAI MAKANAN YANG DILARANG DIJUAL DI SEKOLAH

1 MAKANAN YANG MELEBIHI TARIKH LUPUT

- Makanan dan minuman yang melanggar peraturan makanan 1985: contoh tarikh luput

2 MAKANAN YANG DIJUAL BERSAMA PERMAINAN

- Semua jenis makanan yang berupa permainan atau dijual bersama permainan seperti cincin, gambar, belon dan lain-lain

4 MAKANAN DAN MINUMAN BERALKOHOL

- Larangan kepada semua jenis sekolah

3 TEH DAN KOPI

- Larangan kepada murid sahaja (guru dibenarkan)

5 MINUMAN ISOTONIK/KARBONAT

- Minuman tenaga/ isotonik/ botani (herba)/ berperisa/ berkarbonat/ buah atau berperisa buah (yang mengandungi < 35% berat bagi isipadu jus buah)

MAKANAN DAN MINUMAN YANG TINGGI KANDUNGAN GULA

8 GULA-GULA DAN COKLAT

9 SEMUA JENIS MAKANAN BERKRIM ATAU BERSALUT GULA

6 MINUMAN YANG DIBANCUIH ATAU DITAMBAH (TOPPING)

- laitu menggunakan kordial, sirap berperisa, krimer, manisan, serbuk 3 in 1, serbuk manisan dan whipping cream

7 PRODUK KONFEKSI AIS DAN AISKRIM

10 MAKANAN RINGAN

- Makanan ringan (unhealthy snacks/ junk food) seperti extruded snacks (seperti potato chips, prawn chips, crackers), keropok berperisa (seperti keropok berperisa udang, sotong), kerepek, muruku

MAKANAN DAN MINUMAN YANG TINGGI LEMAK DAN GARAM

11 MAKANAN YANG DIPROSES

- Contoh kentang goreng, daging burger, sosej

12 MAKANAN SEGERA

- Produk-produk mi/bihun/ramen/bubur nasi sup SEGERA berserta perencah

13 JENIS MAKANAN YANG DIJERUK

- sama ada masam, masin, basah atau kering seperti jeruk mangga, kulit limau, bawang dan sebagainya

Senarai Semak Penjualan Makanan dan Minuman di kantin sekolah

Senarai semak ini boleh digunakan oleh Guru dan pengusaha kantin bagi memastikan penjualan makanan dan minuman di sekolah adalah sihat dan mematuhi garis panduan yang telah ditetapkan. **Tiga perkara utama** yang perlu dipatuhi adalah:

1

Paparan Nilai Kalori Makanan dan Minuman yang dijual

Senarai penuh nilai kalori makanan dan minuman yang boleh dijual boleh diperoleh daripada website I-booklet Kantin(Bahagian B Yes or No) **ATAU** boleh melayari website MYFCD. Kedua-dua info ini boleh didapati dengan **mengimbas QR code** di bawah atau pautan yang disediakan.

Ibooklet Kantin – My Booklet
(ibookletgibk.com.my)

<https://myfcd.moh.gov.my/>

Senarai Semak Penjualan Makanan dan Minuman di kantin sekolah

2

Tidak Menjual/Menyediakan Makanan dan Minuman Yang **DILARANG**

- Makanan dan Minuman yang melampaui tarikh luput
- Makanan yang dijual bersama permainan
- Makanan dan Minuman beralkohol
- Teh dan Kopi(larangan kepada murid sahaja)
- Minuman Tenaga/Isotonik/Karbonat
- Minuman kordial yang dibancuh/ditambah topping
- Produk konfeksi Ais dan Aiskrim
- Gula-gula dan coklat
- Semua jenis makanan bekrim atau bersalut gula
- Makanan Ringan/*Junk Food/Unhealthy snack*
- Makanan terproses
- Makanan segera
- Makanan yang dijeruk kering/basah

Senarai Semak Penjualan Makanan dan Minuman di kantin sekolah

3

MENYEDIAKAN/Menjual
Makanan dan Minuman yang lebih **Sihat**

Menjual sekurang-kurangnya satu jenis hidangan buah

Menjual sayur atau menghidangkan sayur dalam menu yang dijual contoh: bihun goreng perlu ada sayur-sayuran

Menjual hidangan dari sumber protein sama ada berasingan atau bersama menu utama

Menyediakan/menjual air kosong/air mineral

Menyediakan/menjual menu menggunakan kaedah memasak yang lebih sihat : hidangan berkuah/sup berbanding hidangan bergoreng

Rujukan

- 1: Garis Panduan Penjualan Makanan dan Minuman di kantin sekolah
2. Borang pemantauan penjualan makanan dan minuman di kantin sekolah KSS 1A. pind1/2020